

รวบรวมการใช้ราชาศัพท์ที่ควรรู้

การเขียนพระนามพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
มักพบในคำขึ้นต้นของการประกาศสถาปนา

หากใช้โดยทั่วไป ใช้ว่า

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ข้อควรจำ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ไม่มีเครื่องหมาย ฯ

การใช้คำว่า “ตรง”

คำว่า “ทรง” เป็นคำที่นำหรือตามคำเพื่อให้เป็นราชาศัพท์

ใช้ในกรณีต่อไปนี้

๑. ใช้นำหน้าคำนาม ซึ่งมีความหมายแปรไปตามคำที่ตามมา เช่น ทรงขี่ม้า ว่า ขี่ม้า ทรงศร ว่า ถือศร ทรงศีล ว่า รับศีล ทรงธรรม ว่า ฟังเทศน์ ทรงบาตร ว่า ตักบาตร ทรงราชย์ ว่า ครองราชย์สมบัติ ทรงเปียโน ว่า เล่นเปียโน ทรงเรือใบ ว่า เล่นเรือใบ ทรงกีฬา ว่า เล่นกีฬา ตามชนิดของกีฬานั้น ๆ เช่น ทรงแบดมินตัน ว่า เล่นแบดมินตัน

คำว่า “ทรง” เป็นคำที่นำหรือตามคำเพื่อให้เป็นราชาศัพท์

ใช้ในกรณีต่อไปนี้

๒. ใช้นำหน้าคำกริยาสามัญให้เป็นราชาศัพท์ เช่น ทรงทราบ ทรงยินดี
ทรงขบใจ ทรงเป็นประธาน ทรงเป็นประมุข

คำว่า “ทรง” เป็นคำที่นำหรือตามคำเพื่อให้เป็นราชาศัพท์
ใช้ในกรณีต่อไปนี้

๓. ใช้นำหน้าคำนามราชาศัพท์ให้เป็นกริยารราชาศัพท์ เช่น ทรงพระผนวช
ทรงพระสรวล ทรงพระเมตตา ทรงพระประชวร, ในลักษณะนี้จะ
หมายความว่า มี ก็ได้ เช่น ทรงพระปรีชาสามารถ ทรงพระคุณ ทรงพระ
นาม, เมื่อกริยาเป็นราชาศัพท์อยู่แล้วไม่ต้องใช้คำว่า ทรง นำหน้าซ้อนลง
ไปอีก เช่น ไม่ใช่ว่า ทรงตรัส ทรงประทับ ทรงพระราชทาน

ข้อควรจำ

ไม่ใช่ “ทรง” และ “มี” ซ้อนกันในคำเดียวกัน

เช่น ไม่ใช่ว่า ทรงมีพระราชดำริ ทรงมีพระราชดำรัส

ทรงมีพระราชปฏิสันถาร

คำว่า “ทรง” เป็นคำที่นำหรือตามคำเพื่อให้เป็นราชาศัพท์

ใช้ในกรณีต่อไปนี้

๔. ใช้ตามหลังคำนาม เช่น เรียกข้าง ม้า ที่ขึ้นระวางแล้วว่า
ข้างทรง ม้าทรง

ข้อสังเกต ถ้าเป็นรูปปฏิเสธมักวาง

คำว่า “ไม่” หน้าคำว่า “ทรง”

คำขึ้นต้น สรรพนาม คำลงท้าย
ในการกราบบังคมทูล กราบทูล
และทูล

คำขึ้นต้นและสรรพนามราชาศัพท์

ในคำขึ้นต้นจะมีสรรพนามราชาศัพท์ปรากฏอยู่ด้วย

เช่น ขอเดชะฝ่าละอองธุลีพระบาทปกเกล้า

-ปกกระหม่อม

ตัวอย่างคำขึ้นต้นและสรรพนามราชาศัพท์

คำขึ้นต้น	สรรพนามราชาศัพท์ บุรุษที่ ๒	ใช้แก่
ขอเดชะฝ่าละอองธุลีพระ บาทปกเกล้าปกกระหม่อม	ใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท	พระมหากษัตริย์ และ สมเด็จพระบรมราชินีนาถ
ขอพระราชทานกราบบังคม ทูล ทราบฝ่าละอองพระบาท	ใต้ฝ่าละอองพระบาท	สมเด็จพระบรมราชินี สมเด็จพระบรม โอรสาธิราช สยามมกุฎราชกุมาร สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยาม บรมราชกุมารี
ขอพระราชทานกราบทูล ทราบฝ่าพระบาท	ใต้ฝ่าพระบาท	สมเด็จพระเจ้าฟ้า

สรรพนามราชาศัพท์

สรรพนามราชาศัพท์บุรุษที่ ๒ คำว่าใต้ฝ่าละออง
ธุลีพระบาท ใช้แก่ พระมหากษัตริย์ และสมเด็จพระ
พระบรมราชินีนาถ คำว่า ใต้ฝ่าพระบาทใช้แก่
พระบรมวงศ์

สรรพนามราชาศัพท์

คำว่า “ข้าพระพุทธเจ้า” ใช้แก่

พระมหากษัตริย์ ลงมาจนถึง

พระบรมวงศ์ชั้นสมเด็จเจ้าฟ้า

คำลงท้าย (ด้วยวาจา)

คำลงท้ายที่มีคำว่า “ขอเดชะ”

ใช้แก่พระมหากษัตริย์

และสมเด็จพระบรมราชินีนาถ ซึ่งใช้ว่า

“ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ”

คำลงท้าย (ด้วยวาจา)

คำลงท้ายที่มีคำว่า “ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม”

ใช้แก่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สยาม

มกุฎราชกุมาร สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ

สยามบรมราชกุมารี

การระบุชื่อของผู้พูดในคำลงท้าย (เพื่อการเผยแพร่ในสื่อ)

- ระบุคำลงท้ายตามลำดับชั้นยศ
- ระบุสรรพนามราชาศัพท์แทนผู้พูด
- ระบุชื่อบุคคล หรือตำแหน่ง หรือชื่อคณะบุคคล โดย
ระบุชื่ออย่างใดอย่างหนึ่งหรือระบุชื่อตำแหน่งพร้อม
ชื่อคณะบุคคลก็ได้

ตัวอย่าง

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ

ข้าพระพุทธเจ้า ผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่

ราชบัณฑิตยสถาน

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม

ข้าพระพุทธเจ้า ผู้บริหารและพนักงาน

บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด

ควรมิควรแล้วแต่จะโปรด

เกล้ากระหม่อม คณะครูและนักเรียนโรงเรียนจิตรลดา

“เสด็จพระราชดำเนิน” และ “เสด็จ”

เสด็จพระราชดำเนิน

ใช้แก่พระมหากษัตริย์ สมเด็จพระบรมราชินีนาถ

สมเด็จพระบรมราชินี สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช

สยามมกุฎราชกุมาร สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา

สยามบรมราชกุมารี

“เสด็จพระราชดำเนิน” และ “เสด็จ”

เสด็จพระราชดำเนิน

ใช้ย่อเป็น เสด็จฯ มักใช้ในการกล่าวถึงเป็นครั้งที่
๒ หรือพาดหัวข่าว เมื่ออ่านรูปย่อต้องอ่านเต็มทุก
ครั้งว่า เสด็จพระราชดำเนิน

“เสด็จพระราชดำเนิน” และ “เสด็จ”

เสด็จ

ใช้แก่พระบรมวงศ์ชั้นสมเด็จเจ้าฟ้าจนถึง
พระอนุวงศ์ชั้นหม่อมเจ้า

“เสด็จพระราชดำเนิน” และ “เสด็จ”

- เป็นคำกริยาราชาศัพท์ที่แสดงถึงการเคลื่อนที่มักมีคำว่า ไป มา ขึ้น ลง เข้า ออก กลับ ฯลฯ ประกอบอยู่ด้วย เช่น เสด็จพระราชดำเนินไป เสด็จพระราชดำเนินกลับ เสด็จมา เสด็จออก
- เมื่อมีคำกริยาตามหลัง ต้องทำให้คำกริยานั้นเป็นราชาศัพท์ เช่น เสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตร เสด็จไปทรงเป็นประธาน

ข้อควรสังเกต

เสด็จขึ้น หมายถึง เสร็จสิ้นพระราชภารกิจ

เสด็จเข้า หมายถึง เข้าในส่วนพระองค์

เสด็จลง หมายถึง ลงมาให้เฝ้า

เสด็จออก หมายถึง ออกมาให้เฝ้า

“รับเสด็จ”, “ส่งเสด็จ”, “ตามเสด็จ”, “โดยเสด็จ”

รับเสด็จ หมายถึง รับ ใช้แก่

พระมหากษัตริย์ จนถึงหม่อมเจ้า

ส่งเสด็จ หมายถึง ส่ง ใช้แก่

พระมหากษัตริย์ จนถึงหม่อมเจ้า

“รับเสด็จ”, “ส่งเสด็จ”, “ตามเสด็จ”, “โดยเสด็จ”

ตามเสด็จ หมายถึง ติดตามพระมหากษัตริย์ซึ่ง
ผู้ติดตามเป็นพระบรมวงศ์ พระอนุวงศ์ และ
สามัญชน

โดยเสด็จ หมายถึง ร่วมไปในขบวนหรือคณะของ
พระมหากษัตริย์ ซึ่งผู้ร่วมไปในขบวนมีทั้งเป็น
พระบรมวงศ์านุวงศ์ และสามัญชน

ตัวอย่างการใช้คำ

ประชาชนเฝ้ารับเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
อยู่ทั้งสองข้างทาง

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ทรงพระราชปฏิสันถารกับประชาชนที่เฝ้ารับเสด็จ

ตัวอย่างการใช้คำ

“สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร
เสด็จพระราชดำเนินโดยเครื่องบินพระที่นั่งพิเศษ ...
ถึงสนามบินธากา สาธารณรัฐบังคลาเทศ ณ ที่นั้น
ด็อกเตอร์ บาครุดโตซา โกว์ดัวร์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวง
ศึกษาธิการ...พร้อมด้วยรองปลัดกระทรวงการต่างประเทศ...
รวมทั้งเจ้าหน้าที่การบินไทยเฝ้าทูลละอองพระบาทรับเสด็จ...”

ข้อควรสังเกต

คำว่า “เฝ้า” ในคำว่า “เฝ้ารับเสด็จ”

เป็นคำสามัญ หมายถึง เฝ้ารอรับ

คำว่า “เฝ้าฯ” ในคำว่า “เฝ้าฯรับเสด็จ”

มาจากคำว่า “เฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทรับเสด็จ” หรือ

“เฝ้าทูลละอองพระบาทรับเสด็จ” หมายถึง เข้าพบ

“พระราชทาน”, “ประทาน”

พระราชทาน ใช้แก่พระมหากษัตริย์
จนถึงสมเด็จพระเจ้าฟ้า

ประทาน ใช้แก่พระองค์เจ้า จนถึง
หม่อมเจ้า

ทูลเกล้าฯ ถวาย, น้อมเกล้าฯ ถวาย, ถวาย

คำทั้ง ๓ คำ หมายถึง “ให้” ...

แต่พระมหากษัตริย์หรือ

เจ้านาย

ทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย

หมายถึง ให้สิ่งของเล็กหรือของที่ยกได้

ใช้แก่พระมหากษัตริย์ จนถึงสมเด็จพระ

พระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราช

กุมารี

ตัวอย่างการใช้คำว่าทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย

นาย ก. ทูลเกล้าทูลกระหม่อม

ถวายโฉนดที่ดินจำนวน ๓ ไร่ แต่

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ตัวอย่างการใช้คำว่าทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย

นาย ก. ทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย

เงินจำนวน...บาท แต่สมเด็จพระ

นางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถเพื่อ

ทรงใช้สอยตามพระราชอัธยาศัย

น้อมเกล้าฯ น้อมกระหม่อมถวาย

หมายถึง ให้สิ่งของใหญ่หรือของที่
ยกขึ้นให้ไม่ได้ ใช้แก่พระมหากษัตริย์
จนถึงสมเด็จพระรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี

ตัวอย่างการใช้คำว่า

น้อมเกล้าฯน้อมกระหม่อมถวาย

นาย ก. น้อมเกล้าฯน้อมกระหม่อม

ถวายที่ดินจำนวน ๓ ไร่แต่สมเด็จพระ

พระเจ้าอยู่หัว

ตัวอย่างการใช้คำว่า

น้อมเกล้าฯน้อมกระหม่อมถวาย

นาย ก. น้อมเกล้าฯน้อมกระหม่อมถวายชูดया

สามัญประจำบ้าน จำนวน ๑,๐๐๐ ชุด แต่

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราช

กุมารี เพื่อทรงใช้ในกิจการของสภาอากาศ

การย่อคำ “ทูลเกล้าฯ ถวาย”

และ “น้อมเกล้าฯ ถวาย”

การเขียนคำทั้ง ๒ คำในครั้งแรกต้อง
เขียนเต็มว่า

“ทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย” และ

“น้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวาย”

การย่อคำ “ทูลเกล้าฯ ถวาย”

และ “น้อมเกล้าฯ ถวาย”

เมื่อเขียนในครั้งต่อ ๆ มา เขียนย่อว่า

“ทูลเกล้าฯ ถวาย” และ

“น้อมเกล้าฯ ถวาย”

แต่เมื่ออ่านต้องอ่านอย่างคำเต็มเสมอ

ถวาย

- “ให้” (สิ่งของเล็กหรือใหญ่) แต่
สมเด็จพระเจ้าฟ้า จนถึงหม่อมเจ้า
- ให้ (สิ่งที่เป็นนามธรรม) แต่
พระมหากษัตริย์ จนถึงหม่อมเจ้า

ข้อควรจำ

สิ่งที่เป็นนามธรรมใดที่ให้แก่นักมิได้ แต่ใช้
การแสดงออกต่อกัน จะไม่ใช่คำว่า “ถวายเป็น”
เช่น แสดงความจงรักภักดีไม่ใช่ว่า ถวายเป็น
ความจงรักภักดี แสดงความอาลัย ไม่ใช่ว่า
ถวายเป็นความอาลัย

ตัวอย่างการใช้คำว่า “ถวาย”

นาย ก. ถวายชุดเครื่องกีฬาจำนวน ๒,๐๐๐ ชุด แต่พระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชาทินัดดามาตุ เพื่อทรงใช้ในกิจการของมูลนิธิเพื่อนพิง (ภาฯ) ยามยาก

ตัวอย่างการใช้คำว่า “ถวาย”

ประชาชนร่วมถวายพระพรชัยมงคล

แด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

เนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา

ถวายพระพร, ถวายชัยมงคล,

ถวายพระพรชัยมงคล

ทั้ง ๓ คำ หมายถึงให้พรแต่

พระมหากษัตริย์และเจ้านาย

แต่แตกต่างกันที่ผู้ให้พร

ถวายพระพร, ถวายชัยมงคล, ถวายพระพรชัยมงคล

ราชาศัพท์	ผู้ถวาย “พร”	หมายเหตุ
ถวายพระพร	พระภิกษุสงฆ์ ฆราวาส	เป็นการใช้อย่าง ปัจจุบัน
ถวายชัยมงคล	ฆราวาส	ปัจจุบันไม่ใช่
ถวายพระพรชัยมงคล	ฆราวาส	เป็นการใช้อย่าง ปัจจุบัน

ภาพเขียนเหมือนบุคคลจริง

ราชาศัพท์	ของ
พระบรมรูปเขียน, พระบรมฉายา สาทิสลักษณ์, พระบรมสาทิสลักษณ์	พระมหากษัตริย์
พระรูปเขียน, พระฉายาสาทิสลักษณ์, พระ สาทิสลักษณ์	สมเด็จพระบรมราชินีนาถ จนถึง สมเด็จพระ เทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราช กุมารี
พระรูปเขียน	สมเด็จพระเจ้าฟ้า จนถึงหม่อมเจ้า

รูปถ่าย

ราชาศัพท์	ของ
พระบรมฉายาลักษณ์, พระบรมรูป	พระมหากษัตริย์
พระฉายาลักษณ์, พระรูป	สมเด็จพระบรมราชินีนาถ จนถึง สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
พระรูป	สมเด็จพระเจ้าฟ้า จนถึงหม่อมเจ้า

รูปปั้น, รูปหล่อ

ราชาศัพท์	ของ
พระบรมรูปปั้น, พระบรมรูปหล่อ	พระมหากษัตริย์
พระรูปปั้น, พระรูปหล่อ	สมเด็จพระบรมราชินีนาถ จนถึง สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
	สมเด็จพระเจ้าฟ้า จนถึงหม่อมเจ้า

ราชาศัพท์ของคำว่า “ถ่ายรูป”, “ถ่ายภาพ”

การใช้แบ่งเป็น ๓ กรณี

- สามัญชนถ่ายภาพพระมหากษัตริย์และเจ้านาย
- พระมหากษัตริย์หรือเจ้านายถ่ายภาพเจ้านาย
- พระมหากษัตริย์หรือเจ้านายถ่ายภาพ

ราชาศัพท์ของคำว่า “ถ่ายรูป”, “ถ่ายภาพ”

- สามัญชนถ่ายภาพพระมหากษัตริย์และเจ้านาย

ฉาย + ราชาศัพท์ของคำว่า

“รูปถ่าย” ของพระมหากษัตริย์และ

เจ้านายตามลำดับชั้น

ข้อควรจำ “ถ่ายรูป” พระมหากษัตริย์ ใช้ว่า ฉายพระบรมฉายาลักษณ์,
ฉายพระรูป ไม่มีการใช้ว่า ฉายพระบรมรูป

ราชาศัพท์ของคำว่า “ถ่ายรูป”, “ถ่ายภาพ”

- พระมหากษัตริย์หรือเจ้านายถ่ายภาพเจ้านาย
ทรงฉาย +ราชาศัพท์ของคำว่า “รูปถ่าย”
ของพระมหากษัตริย์และเจ้านายตามลำดับชั้น

ข้อควรจำ เจ้านาย “ถ่ายรูป” พระมหากษัตริย์ ใช้ว่าทรงฉายพระบรมฉายาลักษณ์, ทรงฉายพระรูป ไม่มีการใช้ว่า ทรงฉายพระบรมรูป

ราชาศัพท์ของคำว่า “ถ่ายรูป”, “ถ่ายภาพ”

- พระมหากษัตริย์หรือเจ้านายถ่ายภาพ เช่น
สามัญชน สัตว์ สิ่งของ หรือสถานที่

ทรงฉาย

ทรงถ่ายรูป...

ข้อควรจำ ราชาศัพท์ว่า “ทรงฉาย” มักใช้ในข้อความ

เช่น รูป...ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงฉาย

โปรด, โปรดเกล้า, โปรดให้

โปรดเกล้าโปรดกระหม่อม หมายถึง
เห็นชอบ ใช้แก่พระมหากษัตริย์ จนถึง
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรม
ราชกุมารี ใช้ว่า ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า
โปรดกระหม่อม ก็ได้

โปรด, โปรดเกล้า, โปรดให้

โปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้รวมพระราชหัตถเลขาครั้งเสด็จประพาสแหลมมลายู ๔ คราว จัดพิมพ์เป็นหนังสือพระราชทานในงานพระเมรุพระศพ สมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้ามาลินีนพดารากรมขุนศรีสัชนาลัยสุรกายัญญา

ตัวอย่างของคำว่า “โปรดเกล้าฯ”

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยาม

มกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินแทน

พระองค์ไปทรงเปลี่ยนเครื่องทรงพระพุทธ

มหามณีรัตนปฏิมากร

คำว่า “หัวใจ”

ราชาศัพท์ของ “หัวใจ” ที่หมายถึงอวัยวะ
ส่วนหนึ่งของร่างกายใช้ว่า “พระหทัย” ใช้
แก่พระมหากษัตริย์จนถึงหม่อมเจ้า

ราชาศัพท์ของคำเกี่ยวกับ “จิตใจ” หรือ “ใจ”

- ไม่มีคำว่า “ทรง” อยู่ข้างหน้า
- มีคำว่า “พระราชหฤทัย” ประกอบอยู่ ใช้แก่
พระมหากษัตริย์ จนถึงสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยาม
บรมราชกุมารี
- มีคำว่า “พระทัย” ประกอบอยู่ ใช้แก่สมเด็จพระเจ้าฟ้า จนถึง
หม่อมเจ้า

ทรงเจริญพระชนมพรรษา...พรรษา,

เจริญพระชนมายุ...พรรษา

ทั้ง ๒ คำ หมายถึง มีอายุ...ปี

ใช้แก่พระมหากษัตริย์ และสมเด็จพระ

พระบรมราชินีนาถ

ข้อควรจำ เจริญพระชนมายุ ใช้แก่พระมหากษัตริย์ จนถึง

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้

ทรงเป็นประธาน

ใช้ว่า ทรงเป็นประธาน

ไม่ใช้ว่า ทรงเป็นองค์ประธาน

เช่น สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยาม
บรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรง
เป็นประธานงานการกุศล

ทรงเป็นประธาน

อาจใช้ว่า เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเปิด
งาน, เสด็จไปทรงเปิดงาน ก็ได้

ไม่จำเป็นต้องใช้ว่า เสด็จพระราชดำเนินไปทรง
เป็นประธานเปิดงาน, เสด็จไปทรงเป็นประธาน
เปิดงาน

ตามพระราชอัธยาศัย

ทูลเกล้าฯ ถวายเงินเพื่อทรงใช้สอยตามพระราชอัธยาศัย

หมายถึง ให้เงินเพื่อให้ใช้สอยส่วนตัว

ทูลเกล้าฯ ถวายเงินเพื่อโดยเสด็จพระราชกุศลตามพระราช
อัธยาศัย หมายถึง ร่วมทำบุญ โดยให้นำเงินนั้นไปทำบุญใด
ก็ได้ตามอัธยาศัย

พระบรมราชาโชวาท และ พระราชดำรัส

- พระบรมราชาโชวาท เป็นราชาศัพท์ของคำว่า “โอวาท” ใช้แก่พระมหากษัตริย์ ส่วน พระราชดำรัส เป็นราชาศัพท์ของคำว่า “คำพูด” ใช้แก่พระมหากษัตริย์ จนถึงสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
- ต้องตรวจสอบข้อความที่คัดมาว่าเป็น “พระบรมราชาโชวาท” หรือ “พระราชดำรัส” และพระราชทานไว้เมื่อใด

พระบรมราชาโชวาท และ พระราชดำรัส

- เช่น พระบรมราชาโชวาทที่พระราชทานในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร พระบรมราชาโชวาทที่พระราชทานในวันข้าราชการพลเรือน แต่ถ้าเป็น “คำพูด” ที่พระราชทานในวันที่ ๕ ธันวาคม ของทุกปี ใช้ว่า “พระราชดำริ”
- สำนักราชเลขาธิการมีการรวบรวมพระบรมราชาโชวาทและพระราชดำรัส จัดพิมพ์ไว้ ตรวจสอบจากเว็บไซต์หรือห้องสมุดของสำนักราชเลขาธิการได้

สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ,
สำนึกในพระกรุณาธิคุณ, สำนึกในพระกรุณา

- เป็นคำที่ใช้แสดงความสำนึกในความกรุณาของ
พระมหากษัตริย์และเจ้านาย

สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ มักใช้แก่พระมหากษัตริย์ จนถึง
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

สำนึกในพระกรุณาธิคุณ มักใช้แก่สมเด็จพระเจ้าฟ้า

สำนึกในพระกรุณา มักใช้แก่พระองค์เจ้า

ปฏิบัติราชการถวาย และปฏิบัติงานถวาย

มีความหมายว่า ทำงานให้พระมหากษัตริย์ และเจ้านาย

“ปฏิบัติราชการถวาย” ใช้แก่ผู้ปฏิบัติที่เป็นข้าราชการ

“ปฏิบัติงานถวาย” ใช้แก่ผู้ปฏิบัติที่ไม่ได้รับราชการ

*ใช้ว่า “ถวายงาน”

กราบบังคมทูลรายงาน

เป็นราชาศัพท์ของคำว่า “รายงาน”

ไม่ใช่ว่า กราบบังคมทูลถวายรายงาน

พระปรีชาสามารถ

เป็นราชาศัพท์ของคำว่า “สามารถ”

เช่น พระปรีชาสามารถ ด้านการ

ถ่ายภาพ

ไม่ใช่ว่า พระอัจฉริยภาพ

หมายกำหนดการ และ “กำหนดการ”

หมายกำหนดการ คือ เอกสารแจ้งกำหนดขั้นตอนของงานราชพิธีจะต้องอ้างพระบรมราชโองการ คือขึ้นต้นด้วยความว่า “นายกรัฐมนตรีหรือเลขาธิการพระราชวัง รับพระบรมราชโองการเหนือเกล้าฯ สั่งว่า” เสมอไป

หมายกำหนดการ และ “กำหนดการ”

กำหนดการ คือ ระเบียบการที่บอกถึง
ขั้นตอนของงานที่จะต้องทำตามลำดับ

ข้อสังเกตของหมายกำหนดการ

- เป็นกำหนดการขั้นตอนพระราชพิธี
- พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระบรมราชโองการ
สั่งให้ทำ
- หากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไม่ได้ทรงปฏิบัติเอง
จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีผู้แทน

ข้อสังเกตของหมายกำหนดการ

- กรณีมีผู้แทนพระองค์

ถ้าเป็นเจ้านายใช้ราชาศัพท์ตามลำดับชั้น เช่น ทรงพระ
กรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยาม
มกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์
ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์
เจ้าโสมสวลี พระวรราชาทินัดดามาตุ เสด็จแทนพระองค์

ข้อสังเกตของหมายกำหนดการ

- กรณีมีผู้แทนพระองค์

ถ้าเป็นสามัญใช้คำอย่างสามัญ เช่น ทรง
พระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้นายกำธนสินธวา
นนท์ เป็นผู้แทนพระองค์ ไปเป็นประธานใน
งาน...(หรือไปเปิดงาน...)

ข้อสังเกตของหมายกำหนดการ

ลำดับขั้นตอนงานทั่วไป ซึ่งเป็นงานของ
เจ้านายหรือสามัญชนก็ได้

หมายรับสั่ง

- หมายที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวสั่งเจ้าหน้าที่ปฏิบัติพระราชพิธีเป็นการภายใน
- ตอนล่างสุดของหมายเขียนว่า “ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือถ้าสงสัยให้ถามผู้รับสั่งโดยหน้าที่ราชการ”

วโรกาส และ โอกาส

“วโรกาส” เป็นส่วนหนึ่งของราชาศัพท์ของคำว่า “ขอโอกาส” และ “ให้โอกาส” ดังนี้

วโรกาส และ โอกาส

“ขอโอกาส” เช่น

ขอพระราชทานพระบรมราชวโรกาส

ขอพระราชทานพระราชวโรกาส

ขอพระราชทานพระวโรกาส

ขอพระราชทานวโรกาส

วโรกาส และ โอกาส

“ให้โอกาส” เช่น

...ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทาน
พระบรมราชวโรกาสให้...

วโรกาส และ โอกาส

โอกาส

เช่น ในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา
ในโอกาสวันคล้ายวันสวรรคตของ
พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

เชิญ และ อันเชิญ

เชิญ หมายถึง

ถือ อุ่ม ชู หรือนำไปเป็นต้นด้วยความเคารพ

เช่น เชิญพระแสง เชิญพระบรมฉายาลักษณ์

ไปประดิษฐานในห้องประชุม

รวมทั้งใช้กับ เชิญพระบรมราโชวาท เชิญกระแสพระราชดำรัส

เชิญ และ อันเชิญ

อัญเชิญ ใช้กับ

เชิญสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เช่น อัญเชิญ

พระพุทธรูปไปประดิษฐานใน

พระอุโบสถ

รวบรวมจาก

ประมวลหลักเกณฑ์การใช้ราชาศัพท์

โดย ราชบัณฑิตยสถาน, เอกสาร

ประกอบการสัมมนา “สื่อการสร้างสรรค์
...สรรสร้าง งานประชาสัมพันธ์”

เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๔